

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το κείμενο, οι μαθητές/-τριες μπορούν να εντοπίσουν τους εξής λόγους που δικαιολογούν την επιθυμία των ανθρώπων να συνυπάρχουν:

- δημιουργείται μία θεμελιώδης μονάδα που συμβάλλει στην ανθρώπινη εξέλιξη
- ικανοποιείται η ανάγκη ψυχικής πλήρωσης για στοργή, οικειότητα, αναγνώριση, εμπιστοσύνη
- δημιουργείται η βάση, ο πυρήνας, μιας ευρύτερης κοινωνικής ομάδας
- επιτυγχάνεται η γνωριμία-αναγνώριση των πραγματικών αναγκών και των δύο συντρόφων
- απομακρύνεται, μέσω της αγάπης, η των ημερών μας αποξένωση και αλλοτρίωση
- εξουδετερώνεται ο εγωισμός, παρόλο που μια σχέση μπορεί να θεωρείται δέσμευση του “εαυτού”
- βελτιώνεται και ωριμάζει η σωματική και πνευματική ανάπτυξη κάθε συντρόφου, καθώς και του ζευγαριού, ανεξαρτήτως του πώς θα καταλήξει η σχέση τους
- καλλιεργείται η δεξιότητα κατανόησης του επικοινωνιακού πλαισίου/γλωσσικού κώδικα, ώστε να παραμερίζονται οι παρεξηγήσεις που δημιουργούνται μεταξύ δύο συνομιλητών/συντρόφων κ.ά.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Για τη γλωσσική και νοηματική μετάβαση από την πρώτη στη δεύτερη παράγραφο, ο συγγραφέας επέλεξε τη λέξη **ωστόσο** (μια λέξη, ένας σύνδεσμος, που εκφράζει αντίθεση-εναντίωση). Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται η συνοχή δηλ. η μορφική (λεκτική) σύνδεση μεταξύ των δύο παραγράφων του κειμένου, ενώ αναδεικνύεται το είδος της νοηματικής σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στις δύο παραγράφους (συνεκτικότητα). Με την επιλογή της λέξης αυτής αναιρείται με κατάλληλη επιχειρηματολογία στη 2^η παράγραφο ότι η σχέση δύο συντρόφων είναι αποτέλεσμα ενός μόνον παράγοντα.

Έτσι, η μετάβαση γίνεται μέσω της άρσης της πεποίθησης ότι οι άνθρωποι γίνονται ζευγάρια, για να καλύψουν μόνον ψυχοκοινωνικές ανάγκες. Αντιθέτως, υπάρχουν και άλλοι εξίσου σοβαροί λόγοι.

Η συνεκτικότητα του κειμένου δηλ. η νοηματική συνάφεια/σύνδεση στο περιεχόμενο μεταξύ των παραγράφων του κειμένου επιτυγχάνεται με την επανάληψη της λέξης σχέση (ή και των λέξεων *δεσμός, συνένωση, δέσμευση*).

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφερθεί και στην αλληλουχία (χωρίς να απαιτείται) του κειμένου π.χ. στην ομαλή ακολουθία των χρόνων στα ρήματα των δύο παραγράφων, στη χρήση ενιαίου και σταθερού ύφους σε όλη την έκταση του συγκεκριμένου κειμενικού είδους κ.ά.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ο/η μαθητής/-τρια εντοπίζει στην τρίτη παράγραφο του κειμένου (*Βεβαίως, μια σχέση ερωτική [...]* τη διάλυση της σχέσης αυτής) τις παρακάτω ρηματικές διατυπώσεις, οι οποίες δηλώνουν:

Βεβαιότητα:

-(Βεβαίως) δεν εξελίσσεται πάντα ομαλά.

-Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε...[...] πράγμα που σημαίνει

-σίγουρα χαρακτηρίζουν τον τρόπο συμπεριφοράς του κάθε συντρόφου.

Πιθανότητα:

-κάποια στιγμή ή κάποιες στιγμές [...] η σύγκρουση μπορεί να είναι το πιθανότερο ενδεχόμενο.

-μπορεί είτε να οδηγήσει σε μια τελική ωρίμανση και να εγκαταστήσει ένα στέρεο status σχέσης είτε να οδηγήσει στην τελική απομάκρυνση (μονάδες 10).

A. Η επιλογή της βεβαιότητας έγινε με κριτήριο το νόημα των προτάσεων ή περιόδων λόγου στις οποίες βρίσκονται και, συμπερασματικά, σχετίζονται με τον *μεγάλο βαθμό βεβαιότητας* του συντάκτη του κειμένου ότι οι ανθρώπινες σχέσεις είναι αναγκαίες παρόλο που, επειδή ακριβώς είναι περίπλοκες, είναι δύσκολο να γνωρίζεις την κατάληξή τους.

B. Η επιλογή της πιθανότητας έγινε για να εκφραστεί η αναγκαιότητα, επιθυμία κλπ. του γράφοντος, ώστε να υπάρχει σύμπνοια στις σχέσεις του ζευγαριού. Αναφέρονται αιτίες-αφορμές μιας συγκρουσιακής σχέσης ανάμεσα σε ένα ζευγάρι. Υπάρχει πιθανότητα, εάν γνωρίζεις τις αιτίες, να προβλέψεις και να καταπολεμήσεις πιο εύκολα τα δυσάρεστα αποτελέσματά τους. Επιπλέον, μπορείς πιο εύκολα να παίρνεις και να δίνεις ό,τι ωφελεί και τους δύο συντρόφους (μονάδες 5).

Επισήμανση: Ο/η μαθητής δεν υποχρεούται να αναφερθεί στην τροπικότητα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η σκηνή που έχει εντυπωθεί ανεξίτηλα στην ψυχή και τη μνήμη του ποιητικού υποκειμένου εντοπίζεται στους τρεις τελευταίους στίχους *«μέσα στο συνωστισμό του υπόγειου τρένου κρατήθηκες στο μπράτσο μου»*, η οποία υποβοηθά/συμβάλλει στο εξαγωγή του τελικού νοήματος

του ποιήματος και χρωματίζει το υφολογικό αποτέλεσμά του. Επιπλέον, το σκηνικό που εξελίσσεται συνδέεται και με τον τίτλο του έργου «Το υπόγειο τρένο».

Στον πρώτο στίχο (*Κι έπειτα τα χρόνια θα περάσουν*), καθώς και στους επόμενους στίχους, ο ποιητής μας προϋποθέτει ότι ο «πανδαμάτωρ» χρόνος θα παρασύρει και θα σβήσει τα πάντα. Ακόμη και το βασικό θέμα στο περικλειστο σύμπαν του ποιητή, το φαγητό, χάνει τις ουσιαστικές και κοινωνικές προεκτάσεις του. Κι όμως τα πράγματα, οι καταστάσεις, τα συναισθήματα κινούνται σε μία πορεία που, στο τέλος και εντελώς ξαφνικά, αλλάζει και σε μία στιγμή το ποίημα πλημμυρίζει από τη δύναμη μιας αλησμόνητης αγάπης, η οποία εκφράζεται χωρίς έντονο λυρισμό, αλλά με έναν ιδιότυπο και ρεαλιστικό τρόπο. Άρα, οι όγκοι βουνών και πέτρας που θα παρεμβληθούν, περνώντας τα χρόνια της ζωής του ποιητικού υποκειμένου συνειδητά-ασυνείδητα/εκούσια-ακούσια, δεν θα μπορέσουν να διαγράψουν ή να μειώσουν τη δύναμη της μοναδικής αυτής σχέσης.

Γιατί και πώς γίνεται αυτό; Διαφαίνεται ότι:

- υπήρχε αμοιβαία εμπιστοσύνη και αγάπη μεταξύ των δύο αυτών προσώπων/συντρόφων
- ήταν αρκετή μια στιγμή κι ένα απλό άγγιγμα για να μετασχηματιστεί ο κόσμος και να αλλάξει η κατάσταση των πραγμάτων και των ανθρώπινων σχέσεων. Ο κόσμος απέκτησε μια νέα διάσταση
- αναγνωρίστηκε η ανάγκη δημιουργίας κλίματος συντροφικότητας, έστω και φευγαλέας
- αναδύθηκε με τόνο εξομολογητικό **και** με ελεγχόμενη συγκίνηση ό,τι αξίζει να θυμάται το ποιητικό υποκείμενο, βλέποντας τον κόσμο με τη φρεσκάδα ενός νέου ανθρώπου
- σημασιοδότησε με άλλον τρόπο την έννοια του καθημερινού τρόπου μετακίνησης και του ταξιδιού μέσα σε ένα υπόγειο τρένο (Στο επίπεδο του πραγματικού, κυρίαρχο στοιχείο θα ήταν η δυσφορία από τον συνωστισμό. Στο δημιουργικό επίπεδο της ποίησης, το υποκείμενο αισθάνθηκε πληρότητα) (μονάδες 10).

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να μετατραπεί σε αυτόπτη μάρτυρα και να κάνει το δικό του ταξίδι στο «υπόγειο» τρένο. Μπορεί, επίσης, να ταξιδέψει με φαντασία και δημιουργικότητα κάτω από την επιφάνεια των πραγμάτων και των γεγονότων, όπως κυλά το υπόγειο τρένο κάτω από την επιφάνεια της γης. Αξίζει να εντοπίσει ανάμεσα στους οικείους ή και σε αυτούς που θα ήθελε να επισκεφτεί χώρους, πρόσωπα της καθημερινότητας και «στιγμιότυπα» που ασκούν μια ξεχωριστή έλξη επάνω του και, κυρίως, που θα ξέρει γιατί πρέπει να τα εκτιμήσει στο παρόν και δεν πρέπει να τα λησμονήσει στο μέλλον (μονάδες 5). Το κείμενο θα πρέπει να είναι καλά οργανωμένο, νοηματικά/γλωσσικά με απόδοση του χαρακτήρα του κειμενικού είδους που θα επιλεγεί από τον/την έφηβο/-η, με κατάλληλη σύνδεση επικοινωνιακού πλαισίου-συγκεκριμένου-περικειμένου-ύφους κλπ.